

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettua lakia. Tupakointia rajoitettaisiin siten, että ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen sekä hotellin ja muun majoitusliikkeen asiakkaille varatusta tarjoilutilasta voidaan varata tupakoiville enintään 70 prosenttia 1 päivästä heinäkuuta 1999 ja enintään 50 prosenttia 1 päivästä heinäkuuta 2001. Tupakansavu ei saisi päästä kulkeutumaan sille alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Pinta-alaltaan 50-100 m²:n tiloja säännös koskisi vasta 1 päivästä heinäkuuta 2001. Merkittäviä kustannuksia aiheuttavien rakenteellisten muutosten toteuttamiseen annettaisiin aikaa neljä vuotta lain voimaantulosta. Säännös ei koskisi liikkeitä, joiden tarjoilutila on alle 50 m².

Esityksen mukaan tupakan myyjällä tulisi

olla omavalvontasuunnitelma, jolla elinkeinonharjoittaja varmistaa alaikäiseen kohdistuvan myyntikiellon toteutumisen. Tupakkatuotteen ja tupakointivälineen myyminen kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle henkilölle on kielletty. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta.

Lisäksi ehdotetaan, että lääninhallitukset toimisivat ohjaavina viranomaisina toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain osalta läänin alueella. Lääninhallitukset huolehtisivat myös alueellisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi.

Muut ehdotetut muutokset ovat lähinnä lakiteknisiiä korjauksia, muun muassa vanhentuneiden säännösten uudistamista.

Ehdottu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Voimassa olevan lain mukaan ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen, hotellin tai muun majoitusliikkeen omistaja tai tämän edustaja voi päättää tupakoinnin kieltämisestä tai muusta rajoittamisesta asiakkaiden ravintolaja ruokailutiloissa sekä savuttomien asiakastilojen järjestämisestä. Hotelleissa ja ravintoloissa on jo nykyisin varattu asiakkaille savuttomia tiloja. Vuoden 1997 alussa Suomessa oli noin 1 250 hotelliä tai ravintolaa, jotka ovat savuttomia tai joissa on savuttomia tiloja. Vuonna 1996 valmistui silloisen Hotelli- ja ravintolaneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteinen selvitys väestön ja ravintola-asiakkaiden suhtautumisesta ravintolatupakointiin. Ravintola-aamiaisasiakkaista 90 prosenttia haluaa joko täydellistä tupakointikieltoa tai erillisiä savuttomia ja tupakointitiloja, samoin lounasasiakkaista 92 prosenttia ja illallis- ja vapaa-aika-asiakkaita 75 prosenttia.

Työpaikoilla tupakointi on pääsääntöisesti kielletty tai rajattu erillisiin tiloihin, millä estetään tupakoimattomien altistuminen tupakansavulle. Ravintolahenkilökunta altistuu kuitenkin edelleen laajasti tupakansavulle ja on siten työsuojelun osalta muita työntekijöitä huonommassa asemassa. Alan ammattiliitto on vaatinut asian pikaista korjaamista.

Voimassa olevan lain mukaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti kahdeksatoista vuotta nuoremmalle henkilölle on kielletty. Myyntikiellon tarkoituksena on estää alle 18-vuotiaita saamasta tupakkatuotteita käyttöönsä ja siten ehkäistä lasten ja nuorten tupakoinnin aloittaminen. Selvitykset osoittavat, että myyntikieltoa ei riittävästi noudateta. Alle 18-vuotiaat ostavat varsin yleisesti tupakkatuotteita.

Tällä hetkellä voimassa olevassa toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettussa laissa (693/1976), jäljempänä *tupakkalaki*, lääninhallituksille ei ole säädetty tehtäviä. Aikaisemmin lääninhallitukset huolehtivat tupakkalain mukaisesta ohjauksesta ja valvonnasta.

Ulkomaisessa lainsäädännössä on eräissä maissa merkittävästi rajoitettu tupakointia ravintoloissa ja muissa ravitsemisliikkeissä.

Norjassa vuoden 1998 alusta 60 prosenttia ravintolatiloista tulee olla savuttomia. Tiloista, joissa tupakointi on sallittu, ei saa kulkeutua tupakansavua savuttomiin tiloihin. Sellaisissa ravintoloissa, jotka ovat avoimessa yhteydessä muuhun tarkoitukseen käytettyyn tilaan, tupakointi on kokonaan kielletty. Ruotsissa ravintoloissa, joissa on enemmän kuin 50 paikkaa, tulee olla myös savuttomia paikkoja. Myös Ranskassa ravintoloissa tulee olla savuttomia tiloja. Yhdysvalloissa useat osavaltiot ovat rajoittaneet tupakointia ravintoloissa.

2. Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tupakkalain yleisenä tavoitteena on väestön suojaaminen tupakoinnin aiheuttamilta terveyshaitoilta. Esityksellä pyritään suojaamaan väestöä ja työntekijöitä nykyistä tehokkaammin tahattomalta altistumiselta tupakansavulle ravintoloiden ja muiden ravitsemisliikkeiden sekä hotellien ja muiden majoitusliikkeiden asiakkaiden yhteisissä ja yleisissä tiloissa.

Esityksessä ehdotetaan, että ravintoloiden ja muiden ravitsemisliikkeiden, hotellien ja muiden majoitusliikkeiden asiakkaiden tarjoilutiloista voitaisiin varata tupakoiville 1 päivään heinäkuuta 2001 enintään 70 prosenttia ja sen jälkeen enintään 50 prosenttia. Pinta-alaltaan 50-100 m²:n tiloja säännös koskisi vasta 1 päivästä heinäkuuta 2001. Merkittäviä kustannuksia aiheuttavien rakenteellisten muutosten toteuttamiseen annettaisiin aikaa neljä vuotta lain voimaantulosta. Tupakointi olisi edelleen sallittu hotellien ja muiden majoitusliikkeiden majoitushuoneissa sekä ravintoloissa, joiden tarjoilutilat ovat alle 50 m².

Esityksen mukaan tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan tulisi laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jolla elinkeinonharjoittaja varmistaa sen, ettei tupakkatuotteita eikä tupakointivälineitä myydä alle 18-vuotiaille. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee yhdessä kaupan alan edustajien kanssa tarkemmat säännökset suunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta. Kunnan tehtäväksi tulisi valvoa omavalvonnan toteutumista. Jollei

elinkeinonharjoittaja laatisi suunnitelmaa tai noudattaisi sitä, kunta voisi asettaa uhkasakon ja viime kädessä virallinen syyttäjä voisi nostaa syytteen kunnan ilmoituksesta tupakkalain 31 §:n 4 momentin mukaisesti.

Tupakkalain noudattamisen valvonnan ja ohjauksen tulisi olla paikallista ja alueellista ollakseen tehokasta. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että lääninhallitus ohjaa tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista läänin alueella. Kunnat toimisivat edelleen paikallisina valvontaviranomaisina voimassa olevan lain mukaisesti.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Tahattoman tupakansavualetistuksen ehkäiseminen ravintoloissa on asiakkaiden terveydensuojelua ja ravintolatyöntekijöiden työsuojelua. Terveydensuojelua ja työsuojelua on painotettava arvioitaessa ravintolatupakoinnin rajoittamisesta aiheutuvia kustannuksia. Tupakansavualetistuksen väheneminen ravintoloissa vähentää sekä asiakkaiden että työntekijöiden terveyshaittoja. Terveyspalvelujen tarve ja sairauspoissaolot vähenevät. Näillä on myönteistä merkitystä yksityiselle, yhteiskunnan ja yritysten taloudelle.

Tehtyjen selvitysten ja ulkomaisten kokemusten perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia ravintola-asiakkaiden määrissä eikä sitä kautta vaikutusta yritystaloudelle. Tupakoimattomat saattavat kuitenkin jossain määrin lisätä ravintolassa käyntejä.

Laissa edellytetyt rakenteelliset muutokset aiheuttavat yrittäjille kustannuksia. Kaikkein pienimmille yrityksille näitä ei aiheudu, koska ne on rajattu säädösten ulkopuolelle. Työterveyslaitoksen eri yritysten kanssa yhteistyössä toteuttamien kokeiluhankkeiden perusteella voidaan arvioida, että suuressa osassa ravintoloita laissa edellytetty tilanne saadaan toteutetuksi paikkojen tarkoituksenmukaisella sijoittelulla, muutamalla ilmastointikanavamutoksella, seinäkkeillä tai kohdeilmanpoistolla. Näistä aiheutuvat kustannukset ovat pienehköissä ravintoloissa tasoltaan tuhansia markkoja. Osassa ravintoloita tarvitaan kuitenkin ilmanvaihdon tehostamista, jossa on uusittava koneita ja kanavistoa. Tällöin kustannukset voivat nousta suuriksi, jopa satoihin tuhansiin markkoihin.

Jotta kustannukset voitaisiin hallita, on merkittäviä taloudellisia kustannuksia aiheuttavien rakenteellisten muutosten tekemiseen varattu neljän vuoden siirtymäaika. Kustannusten merkittävyyttä on tulkittava joustavasti yritysköön mukaan.

Teknisistä muutoksista aiheutuvat kustannukset on aina mahdollista välttää kieltämällä tupakointi kokonaan. Tämä on jo yleinen käytäntö lounasravintoloissa, ja kokemusten mukaan tällä ei yleensä ole ainakaan kielteistä vaikutusta ravintolan kannattavuuteen. Joissakin ravintolatyypeissä on mahdollista, että tupakoinnin täyskielto vaikuttaisi vähentävästi asiakasmääriin. Jos ravintolaelinkeinonharjoittaja kieltää ravintolatupakoinnin kokonaan ja varaa tupakoitsijoille tupakointimahdollisuudet hankkimalla erillisiä tupakointieriöitä heidän käyttöönsä työpaikkojen mallien mukaisesti, aiheutuvat kustannukset ovat vähäisiä tai kohtuullisia.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Voimassa olevan tupakkalain noudattamisen paikallisvalvontatehtävät kuuluvat kunnalle. Tätä toteutetaan yleensä osana muuta terveysvalvontaa. Ravintolat ovat aktiivisen terveysvalvonnan kohteena, ja tupakoinnin rajoittamisen valvonta voisi toteutua muun valvonnan yhteydessä lisäämättä merkittävästi työmäärää. Työpaikkojen osalta tupakkalain noudattamista valvovina viranomaisina toimivat myös valtion työsuojeluviranomaiset. Nämä tarkastavat jo nyt tupakkalain toteutumisen ravintolahenkilökunnan työtiloissa, eikä heidänkään työmääränsä merkittävästi lisääntyisi. Yhteistyöstä sopimalla olisi mahdollista vähentää molempien valvontaviranomaisten työtä. Esityksessä ehdotettu asteittain toteutettavan ravintolatupakoinnin rajoittamisen valvonta ei lisäisi merkittävästi kuntien valvontatehtävien määrää. Valvonta toteutuisi luontevasti muun ravintoloihin kohdistuvan terveysvalvonnan osana. Myyntikiellon omavalvonta selkeyttäisi kunnan valvontatehtävää tältä osin.

Lääninhallituksilla ei ole voimassa olevan tupakkalain mukaan tehtäviä. Lääninhallituksille tulisi ehdotuksen mukaan kuntien ohjaus tupakkalain noudattamisen osalta läänin alueella. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaisi lääninhallituksia tässä toiminnassa, mikä on tarpeen yhtenäisen valvontakäytännön edellytysten luomiseksi koko maahan. Ehdotuksen mukaan

läänihallitukset huolehtisivat myös alueellisesta tupakoinnin vähentämistoiminnasta. Tosiasiallisesti läänihallitukset ovat tässä tarkoitettua toimintaa harjoittaneet tähänkin asti osana ehkäisevää terveyspolitiikkaa. Esityksessä läänihallituksille ehdotetut tehtävät eivät edellytä uusien virkojen tai toimien perustamista läänihallituksiin.

3.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä on merkittävä ravintoloiden ja muiden ravitsemisliikkeiden asiakkaiden yhteisten ja yleisten tilojen sekä tarjoilutilojen terveellisyyttä ja viihtyvyyttä edistävä vaikutus.

4. Asian valmistelu

Eduskunnan lausumat

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laeiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain ja markkinatuomioistuinten annetun lain muuttamisesta (HE 116/1993 vp) eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän kiireellisesti valmistelemaan tupakkalain muuttamista siten, että ravintolassa on asiakastila, jossa asiakas ei joudu altistumaan tupakansavulle.

Eduskunta edellytti myös hallituksen toimivan niin, että tupakkavalmisteveron arvioidusta vuotuisesta tuotosta nykyinen 0,45 prosentin osuus nostettaisiin Maailman ter-

veysjärjestön suosittelemaan yhteen prosenttiin. Tästä summasta vähintään puolet on käytettävä tupakointia koskevaan ehkäisy-, tutkimus-, seuranta- ja valistustoimintaan.

Eduskunta edellytti edelleen, että hallitus tutkii ja tekee selvityksen, olisiko tupakansavu otettava syöpävaarallisten aineiden luetteloon. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt asiasta selvityksen, eikä sen perusteella toistaiseksi ehdoteta toimenpiteitä. Lisäksi eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa huolellisesti silloin hyväksytyjen tupakoinnin vähentämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden toteutumista ja tuloksellisuutta ja että muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunta voi harkita mahdollisiin lisätoimenpiteisiin ryhtymistä. Näistä on raportoitu eduskunnalle muun muassa kansanterveyskertomuksessa ja sosiaali- ja terveyskertomuksessa.

Lausunnot

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on käyty neuvotteluja sekä hotelli- ja ravintola-alan työnantaja- että työntekijäpuolen kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot eri ministeriöiltä, useilta valtion keskushallinnon yksiköiltä, työmarkkinajärjestöiltä sekä useilta muilta järjestöiltä. Lausunnoissa on suhtauduttu ehdotettuihin muutoksiin pääasiassa myönteisesti. Esityksistä korjausehdotuksista merkittävä osa on otettu huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Pykälän 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sanat "nautittavaksi tarkoitettua" poistetaan.

Muutos antaisi entistä selkeämmin mahdollisuuden puuttua esimerkiksi erilaisten tupakkajäljitelmiä ja tupakkaa muistuttavien lelujen myynninedistämis toimintaan tupakkalain mainontaa ja myynninedistämistä koskevien säännösten nojalla riippumatta siitä, mistä materiaalista sanotut tuotteet on valmistettu.

3 §. Pykälän 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi erityinen viittaus elintarvikelainsäädäntöön 2 §:n 5 kohdan muutoksen takia. Samalla selvennetään se, että kaikkiin 2 §:n mukaisesti tämän lain soveltamisalaa kuuluviin tuotteisiin sovelletaan yleistä kuluttajansuojalainsäädäntöä sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään.

5 §. Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Sen asiasisältö otettaisiin ehdotettuun 10 a §:ään.

6 §. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että kerran vuodessa tehtävät ilmoitukset savukkeiden terva- ja nikotiinipitoisuuksista tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, joka toimii valvovana viranomaisena, eikä enää ministeriölle.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ministeriö antaisi tarkemmat säännökset ilmoituksen tekemisestä savukkeen terva- ja nikotiinipitoisuuksista sekä tervan ja nikotiinin määrän mittausmenetelmistä. Voimassa olevassa toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetussa asetuksessa (225/1977), jäljempänä *tupakka-asetus*, ei ole tarkempia säännöksiä asiasta, vaan niiden antaminen on delegoitu edelleen ministeriölle. Tällaiset tekniset säännökset on tarkoituksenmukaisinta antaa ministeriötasolla jatkossakin.

7 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lain tasolle otettavaksi säännös, jonka mukaan valmistajan tai maahantuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkitävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan ja nikotiinin määrät. Nykyään säännös on vain asetuksessa.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdote-

taan muutettavaksi siten, että sanat "valmisteveroa koskevista merkinnöistä" korvataan sanoilla "valmisteverotukseen liittyvistä merkinnöistä", mikä vastaa paremmin vallitsevaa tilannetta.

Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, että viittaukset kumottuihin säännöksiin poistettaisiin. Momentissa säädettäisiin, etteivät 5, 6 ja 7 §:n säännökset koski maastavietävää tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä eivätkä tupakkatuotteen tai tupakointivälineiden myyntiä ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevassa vesi- tai ilma-aluksessa myytäväksi tai niiden myyntiä tällaisessa aluksessa tai lentoasemalla sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä.

10 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi elinkeinonharjoittajalle velvoite laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jotta tämä voisi varmistua, ettei myyntiä alaikäisille tapahdu. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta. Tällöin otettaisiin huomioon yritysten koko ja ne valmisteltaisiin yhteistyössä kaupalan alan järjestöjen kanssa.

10 a §. Nykyisen lain 5 §:n 4 momentin säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin lisättävään 10 a §:ään ja muutettavaksi siten, että suussa käytettävän tupakan myynnin ja muun luovuttamisen lisäksi maahantuonti elinkeinotoiminnassa kielletään. Suussa käytettävää tupakkaa saisi tuoda vain ulkomailta saapuvan matkustajan omaan käyttöön. Tämän pykälän nojalla olisi kiellettyä myös suussa käytettävän tupakan postimyynti. Maahantuonnin kieltö elinkeinotoiminnassa on perusteltua, koska suussa käytettävän tupakan myyminen ja muu luovuttaminen on kiellettyä. Nykykäytännön mukaan tullin on katsonut verotuksellisesti maahantuonnin tapahtuvan kaupallisessa tarkoituksessa, jos henkilö tuo Euroopan unionin ulkopuolelta nuuskaa yli 1 100 markalla. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettua nuuskan maahantuonti-kiellon rikkomisesta rangaistaan rikoslain (39/1889) salakuljetusta koskevien säännösten mukaan.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin tupakkatuotteiden myynti tulli- ja tullihuutokaupalla. Myyntikieltö vahvistaisi nykykäytäntöä, jonka mukaan tullin hallussa maksamattomien verojen vakuutena ovat tupakkatuotteet on

hävitetty jätteenpolttolaitoksissa. Vaadittavien merkintöjen tekemisestä tupakkapakauksiin syntyisi suuremmat kustannukset kuin tupakkatuotteiden hävittämisestä. Tulli ei voi taata, että tullihuutokaupalla myytävät tupakkatuotteet ovat sisällöltään sitä, mitä niiden kuuluu olla, eikä laissa edellytettyä haitallisia aineita koskevaa tutkimusvelvollisuutta voida tullihuutokaupan yhteydessä toteuttaa. Myöskään verokertymän kannalta tupakkatuotteiden myynti tullihuutokaupalla ei ole olennaisesti parempi vaihtoehto kuin niiden hävittäminen.

13 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei tupakointikielto koskisi hotellin tai muun majoitusliikkeen asiakkaiden majoitushuoneita eikä sellaisia ravintoloita ja muita ravitsemisliikkeitä, joiden tarjoilutila on alle 50 m². Samassa hotelli- ja ravintolakokonaisuudessa samanaikaisesti avoinna olevat ravintolat katsottaisiin yhdeksi ravintolaksi. Sen sijaan suuremman ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen tai hotellin ja muun majoitusliikkeen tarjoilutilasta voitaisiin varata tupakoiville enintään 50 prosenttia. Tällöin olisi kuitenkin huolehdittava, ettei tupakansavu pääsisi kulkeutumaan sille alueelle, jossa tupakointi on kielletty. Siirtymäsäännöksen mukaan 1 päivään heinäkuuta 2001 tupakoiville voitaisiin kuitenkin varata tarjoilutiloista enintään 70 prosenttia, ja pinta-alaltaan 50-100 m²:n tiloja säännös koskisi vasta 1 päivästä heinäkuuta 2001.

Tupakansavun kulkeutuminen alueelle, jolla tupakointi on kielletty, tulee estää tehokkaalla ilmanvaihdolla tai tilojen jakamisella. Jos tätä ei voitaisi saavuttaa jo käytössä olevissa ravintolatiloiissa ilman merkittäviä rakentamiskustannuksia, annettaisiin siirtymäsäännöksessä rakenteellisten muutosten toteuttamiseen aikaa neljä vuotta lain voimaantulosta. Tarvittavista rakenteellisista ratkaisuista on tarkoitus valmistella opaskirja. Jos ehdotetun lain voimaan tullessa käytössä olevassa ravitsemisliikkeessä toteutetut yksinkertaiset rakenteelliset ja ilmanvaihtoon liittyvät toimet eivät riittävästi estä tupakansavun kulkeutumista alueelle, jolla tupakointi on kielletty, voidaan tarpeellisia, merkittäviä kustannuksia aiheuttavia rakenteellisia ja ilmanvaihtoa parantavia muutoksia toteuttaa 13 §:n 2 momentin estämättä 1 päivään heinäkuuta 2003.

14 §. Tupakkalain noudattamisen valvonnan ja ohjauksen tulisi olla paikallista ja alueellista ollakseen tehokasta. Lääninhallituk-

silla tulisi olla lakiin kirjattu tehtävä tupakkalain noudattamisen valvonnassa siten, että kuntien toteuttamaa valvontaa voitaisiin ohjata lääninhallituksissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen rooli olisi toimia valtakunnantason valvojana ja asiantuntijavirastona, kuten on alunperin tarkoitettukin. Läänien kautta voitaisiin muun muassa ohjata tuotevalvontakeskuksen tulokintakysymyksiä koskevat ratkaisut tiedoksi kuntiin sekä järjestää valtakunnallisia valvontakampanjoita. Tämä edellyttää, että tuotevalvontakeskuksella olisi laissa säädetyt valtuudet lääninhallitusten ohjaukseen.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Tehtävät voivat kuulua eri lautakuntien ja niiden alaisten viranhaltijoiden tehtäviin. Tehtävät voidaan siirtää myös useammalle toimielimelle.

Pykälän 6 momentin mukaan tulli toimisi valvovana viranomaisena tupakkatuotteiden maahantuonnin osalta. Säännös on tarpeen, jotta tullin toimivalta valvoa asiaa olisi kiistaton.

16 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Sen asiasisältö otettaisiin muutettavaksi ehdotettuun 28 §:ään.

17 §. Kunnan tehtävänä olisi valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunta voisi kieltää säännösten ja määräysten vastaisen toiminnan ja asettaa määräajan, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava. Voimassa olevan lain mukaan kunta voi antaa vain ohjeita. Jotta voitaisiin asettaa uhkasakko tai teettämishukka, kunnan tulisi voida kieltää säännösten ja määräysten vastainen toiminta.

Viittaukset lainkohtiin 3 momentissa korjataan ehdotettujen muutosten mukaisiksi. Tällöin kunta voisi asettaa uhkasakon, jollei omavalvontaa koskevia säännöksiä noudatettaisi.

20 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus 19 §:ään, jotta tuotevalvontakeskus voi velvoittaa lakia rikkoneen oikaisutoimeen myös silloin, kun annetaan väliaikainen kiello asian lopullista ratkaisemista varten.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että teettämishukka voidaan asettaa kunnan antaman kiellon eikä siis ohjeiden tehosteeksi ehdotetun 17 §:n 2 mo-

mentin muutoksen mukaisesti.

21 §. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus lain 14 §:n 2 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi mainitun pykälän 4 momenttiin. Lisäksi 2 momenttia muutettaisiin siten, että kunnan tai sen viranhaltijan antaman kiellon tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämishukkaa koskevaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta, koska ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaisesti annetaan kieltöja.

Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, ettei se koske ehdotetun 10 a §:n säännöksiä suussa käytettävästä tupakasta.

7 luvun otsikko. Otsikko ehdotetaan muutettavaksi seuraavanlaiseksi: "Tutkimus, seuranta ja toiminta tupakoinnin vähentämiseksi." "Toiminta tupakoinnin vähentämiseksi" on laaja-alaisempi käsite kuin valistus ja kuvaa paremmin koko toimintaa.

23 §. Ehdotetun muutoksen mukaan lääninhallituksen tulisi huolehtia alueellisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi sekä osaltaan järjestää aineistoa kunnille tupakoinnin aiheuttamista terveysvaaroista ja -haitoista ja antaa ohjeita menettelytavoista tupakoinnin välttämiseksi ja vähentämiseksi muille tahoille esimerkiksi erityisesti lasten ja nuorten kanssa toimiville henkilöille, joukkotiedotusvälineille ja julkisuuden henkilöille.

24 §. Pykälästä ehdotetaan poistettaviksi vanhentuneet nimitykset lautakunnista. Sen sijaan todettaisiin vain, että asianomaisista tehtävistä huolehtii kunta.

27 §. Voimassa olevan tupakka-asetuksen 16 §:ssä olevat käyttösuunnitelman valmistelua koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi lain tasolle. Käyttösuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa voitaisiin käyttää hyväksi viranomaisten lisäksi myös alan muuta asiantuntemusta. Valmistelussa ja toimeenpanossa voitaisiin siis käyttää hyväksi esimerkiksi alan kansanterveysjärjestöjä, asiantuntijoita tai ostopalveluita.

9 luvun otsikko. Otsikko ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: "Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus sekä virka-apu", mikä vastaa paremmin luvun sisältöä.

28 §. Pykälää muutettaisiin siten, että viranomaisella olisi oikeus saada korvaukset sellaisia tietoja ja selvityksiä, jotka ovat tarpeen tupakkalain noudattamisen valvontaa varten. Muutoksella mahdollistettaisiin tietojen saanti korvauksetta myös mainonnan valvontaa varten.

Lain 14 §:ssä tarkoitettu viranomainen voisi velvoittaa antamaan tiedot ja selvitykset sakon uhalla. Uhkasakon tuomitsisi yleinen tuomioistuin viranomaisen vaatimuksesta. Valvovalla viranomaisella itsellään ministeriön sijasta tulisi olla oikeus vaatia uhkasakon tuomitsemista.

30 a §. Lakiin lisättäväksi ehdotetussa 30 a §:ssä säädettäisiin oikeudesta saada muilta viranomaisilta virka-apua.

31 §. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin tuotevalvontakeskus, koska myös se voi antaa kieltöja. Viittaus kunnan antamiin ohjeisiin poistettaisiin ehdotetun 17 §:n 2 momentin muutoksen vuoksi.

Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että myös omavalvontasuunnitelman laatimatta tai toteuttamatta jättämisestä voitaisiin rangaista tämän pykälän nojalla. Lisäksi sana "ohjeita" korvattaisiin sanalla "kieltöja".

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nuuskan myynti elinkeinotoiminnassa tulisi virallisen syytteen alaiseksi. Kunnan ei enää ensin tarvitsisi antaa kieltöja nuuskan myynnin lopettamiseksi, vaan virallinen syyttäjä voisi suoraan nostaa syytteen tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä.

32 §. Tupakkalain 14 §:n mukaan poliisi valvoo lain noudattamista yleisissä tilaisuuksissa. Tämän vuoksi on aiheellista lisätä myös poliisi tahoksi, jonka ilmoituksen perusteella virallinen syyttäjä voi nostaa syytteen tämän pykälän 1 momentissa tarkoitusta teosta.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun lain tultua vahvistetuksi ministeriön päätöksellä annettaisiin tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelmasta.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin se tulee voimaan.

4. Säättämisyjärjestys

Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi hallituksen esityksestä laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (HE 693/1976 vp) antamassaan mietinnössä (PeVM 4/1976

vp), että tupakan terveysvaaroista johtuen sen markkinoinnissa elinkeinonharjoittajan vapauksiin voidaan puuttua tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä annettavin säännöksin. Myös hallituksen esitys laeiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta (HE 116/1993 vp) käsiteltiin tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Lakiesityksen toimeenpanosta aiheutuu kustannuksia, joilla voi olla merkitystä elinkeinonharjoittajien omaisuuden suojan kan-

nalta. Samalla tavoin on aikaisemmin aiheutunut tilojen omistajille kustannuksia säädetäessä tupakoinnin rajoittamisesta muissa julkisissa tiloissa ja työpaikoilla. Siitä huolimatta lakiesitykset on voitu käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 5 §:n 4 momentti ja 16 §,

sellaisena kuin näistä on 5 §:n 4 momentti laissa 765/1994,

muutetaan 2 §:n 5 kohta, 3 §:n 2 kohta, 6 §:n 3 ja 4 momentti, 7 §, 13 §:n 2 momentti, 14, 17 ja 20 §, 21 §:n 2 ja 5 momentti, 7 luvun otsikko, 23 §:n johdantokappale ja 1 kohta, 24 §, 27 §:n 2 momentti, 9 luvun otsikko, 28 §, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 5 kohta sekä 6 §:n 3 ja 4 momentti laissa 953/1992, 7 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti mainitussa laissa 765/1994, 14 ja 17 § sekä 20 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1148/1994, 21 §:n 2 ja 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 23 §:n johdantokappale laissa 768/1992 ja 27 §:n 2 momentti laissa 1037/1987, sekä

lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 765/1994, uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 10 a ja 30 a § seuraavasti:

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *tupakkajäljitelmällä* muodoltaan tupakatuotetta tai tupakointivälinettä läheisesti muistuttavaa, tupakkaa tai sen vastiketta sisältämätöntä tuotetta;

3 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on:

2) tupakan vastikkeeseen, tupakkatuotteen, tupakointivälineeseen ja tupakkajäljitelmään sovellettava, mitä kuluttajan turvaamisesta ala-arvoisten tuotteiden myynniltä ja siitä johtuvilta taloudellisilta tappioilta säädetään; sekä

6 §

Savukkeen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa ilmoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle elinkeinotoiminnassa myytävänä olevien savukkeiden terva- ja nikotiinipitoisuudet.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset 3 momentissa säädetyn ilmoituksen tekemisestä sekä niistä menetelmistä, joilla savukkeen tervan ja nikotiinin määrät tulee mitata.

7 §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeino-

toiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista sekä savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan ja nikotiinin määrät siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista vähittäismyyntipakkauksiin tehtävistä merkinnöistä.

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen tulevista valmisteverotukseen liittyvistä merkinnöistä on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, että myös tupakointivälineen myynnissä tai muussa luovutuksessa on soveltuvin osin noudatettava mitä tupakkatuotteesta edellä tässä pykälässä säädetään.

Tämän pykälän sekä 5 ja 6 §:n säännökset eivät koske maastavietävää tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä eivätkä tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden myyntiä ammatillisessa kansainvälisessä liikenteessä olevassa vesi- tai ilma-aluksessa myytäväksi taikka niiden myyntiä tällaisessa aluksessa tai lentoasemalla sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä.

10 §

Tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan tulee kustannuksellaan laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jolla estetään tupakkatuotteen

tai tupakointivälineen luovuttaminen kahdeksatoista vuotta nuoremmalle henkilölle.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

10 a §

Suussa käytettävää tupakkaa ei saa elinkeinotoiminnassa maahantuoda, myydä tai muutoin luovuttaa.

Tullihuutokaupalla ei saa myydä tupakka- tuotteita.

13 §

Edellä 12 §:n 2 ja 5 kohdassa säädetystä poiketen tupakointi voidaan sallia hotellin ja muun majoitusliikkeen asiakkaiden majoitushuoneissa sekä ravintolassa ja muussa ravitsemisliikkeessä, jonka tarjoilutila on alle 50 m². Tätä suuremmasta tarjoilutilasta voidaan varata tupakoiville enintään 50 prosenttia. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan sille alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Samassa hotelli- ja ravintolakokonaisuudessa samanaikaisesti avoinna olevat ravintolatilat katsotaan yhdeksi ravintolaksi. Tarjoilutilalla tarkoitetaan aluetta, joka on varattu tarjolla olevan ruuan tai juoman nauttimiseen.

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu asianomaiselle ministeriölle ja valvonta sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakkatuotteiden koostumusta ja laadunvalvontaa sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5—9 §:n säännösten noudattamista.

Lääninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle.

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakoinnin kieltämistä ja sen rajoittamista koskevien 12 §:n 5 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisöissä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitetun maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, sitä koskevaa omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten tai määräysten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten tai määräysten vastainen toiminta sekä asettaa määräaika, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava.

Jollei korjausta ole tapahtunut asetetussa määräajassa taikka jos kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai jos se on uudistettu asetetun määräajan jälkeen, kunnan on ilmoitettava asiasta:

1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10 tai 11 §:n, 12 §:n 1—4 kohdan taikka 13 §:n 1 tai 2 momentin säännösten vastaisesta menettelystä; sekä

2) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, kun kysymys on 5—7 §:n säännösten vastaisen tupakkatuotteen tai tupakointivälineen elinkeinotoiminnassa tapahtuvasta myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka muusta näiden säännösten vastaisesta menettelystä tai kun kysymys on 8 ja 9 §:n säännöksissä kielletystä mainonta- ja myynninedistämistoimesta.

20 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi 18 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 §:ssä säädetystä kiellosta päättäessään velvoittaa kiellon saaneen suorittamaan asetetussa määräajassa ja tuotevalvontakeskuk-

sen määräämällä tavalla oikaisutoimen, jos sitä säännösten vastaisesta menettelystä aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tai kunta voi tehostaa tämän lain säännösten perusteella antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että asetettun määrääjän jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Tämän lain säännösten perusteella asetettuun uhkasakoon ja teettämishuokaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

21 §

Kunnan tai sen 14 §:n 4 momentissa säädetyn viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettuna asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaan uhkasakkoa tai teettämishuokaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämishuoka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut asianosainen voi saattaa asian edelleen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi siten kuin tästä säädetään 3 momentissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen 5 ja 6 §:n sekä kunnan 10, 11 ja 12 §:n tai 13 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämishuhan määrää täytäntöönpantavaksi uhkasakon tai teettämishuhan asettajan hakemuksesta lääninoikeus.

7 luku

Tutkimus, seuranta ja toiminta tupakoinnin vähentämiseksi

23 §

Asianomaisen ministeriön ja sen alaisen lääninhallituksen tulee:

1) huolehtia valtakunnallisesta ja alueellisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi;

24 §

Kunta huolehtii paikallisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että 23 §:ssä tarkoitettua aineistoa on tarpeellisessa määrin sen toiminta-alueen kansalaisjärjestöjen ja oppilaitosten sekä muidenkin aineistoa tarvitsevien saatavissa.

27 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa käytetään tupakoinnin ehkäisytyöhön, terveyskasvatukseen sekä 7 luvussa tarkoitettuun ja terveyskasvatusta tukevaan tutkimukseen, seurantaan ja toimintaan tupakoinnin vähentämiseksi asianomaisen ministeriön vuosittain vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti. Käyttösuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa voidaan käyttää hyväksi asianomaisen hallinnonalan viranomaisia ja laitoksia sekä muuta alan asiantuntemusta.

9 luku

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus sekä virka-apu

28 §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten oikeus:

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-, varastointi- ja myyntipaikan tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan vastikkeista, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä; sekä

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta asetetussa määrääjässä, 14 §:ssä tarkoitettu viranomainen voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla.

Uhkasakon tuomitsee yleinen tuomioistuin 14 §:ssä tarkoitettun viranomaisen vaatimuksesta.

30 a §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

31 §

Joka 10 a §:n vastaisesti elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa taikka sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai kunnan antaman kiellon vastaisesti edelleen elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä 6 §:n 2 tai 3 momentin taikka 7 §:n 1 tai 2 momentin säännösten vastaisesti, on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä* sakkoon.

Joka elinkeinotoiminnassa toistuvasti vastoin kunnan antamaa kieltoa rikkoo 10 tai 11 §:n säännöksiä, on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1—3 momentissa säädetystä teosta, lukuun ottamatta suussa käytettävän tupakan myyntiä tai muuta luovutusta elinkeinotoiminnassa, vain sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ilmoituksesta ja 4 momentissa säädetystä teosta vain kunnan ilmoituksesta.

32 §

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1 momentissa tarkoitetusta teosta vain yleisen kulkuneuvon, asianomaisen sisätilan ja ulkoalueen haltijan, yleisen tilaisuuden järjestäjän tai näiden edustajan taikka poliisin ilmoituksesta sekä 2 momentissa tarkoitetusta teosta vain kunnan ilmoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Sen estämättä, mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen tarjoilutilojen varaamisesta tupakoiville, voidaan tarjoilutiloista varata tupakoiville enintään 70 prosenttia ja pinta-alaltaan alle 100 m²:n tarjoilutila kokonaan 1 päivään heinäkuuta 2001.

Jos tämän lain voimaan tullessa käytössä olevassa ravintolassa ja muussa ravitsemisliikkeessä toteutetut yksinkertaiset rakenteelliset ja ilmanvaihtoon liittyvät toimet eivät riittävästi estä tupakansavun kulkeutumista alueelle, jolla tupakointi on kielletty, voidaan tarpeellisia, merkittäviä kustannuksia aiheuttavia rakenteellisia ja ilmanvaihtoa parantavia muutoksia toteuttaa 13 §:n 2 momentin estämättä 1 päivään heinäkuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Terttu Huttu-Juntunen

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 5 §:n 4 momentti ja 16 §, sellaisena kuin näistä on 5 §:n 4 momentti laissa 765/1994,
muutetaan 2 §:n 5 kohta, 3 §:n 2 kohta, 6 §:n 3 ja 4 momentti, 7 §, 13 §:n 2 momentti, 14, 17 ja 20 §, 21 §:n 2 ja 5 momentti, 7 luvun otsikko, 23 §:n johdantokappale ja 1 kohta, 24 §, 27 §:n 2 momentti, 9 luvun otsikko, 28 §, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 5 kohta sekä 6 §:n 3 ja 4 momentti laissa 953/1992, 7 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti mainitussa laissa 765/1994, 14 ja 17 § sekä 20 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1148/1994, 21 §:n 2 ja 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 23 §:n johdantokappale laissa 768/1992 ja 27 §:n 2 momentti laissa 1037/1987, sekä
lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 765/1994, uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 10 a ja 30 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) tupakkajäljitelmällä muodoltaan tupakatuotetta tai tupakointivälineitä läheisesti muistuttavaa, tupakkaa tai sen vastiketta sisältämätöntä, *nautittavaksi tarkoitettua* tuotetta;

3 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on:

2) tupakkatuotteeseen ja tupakointivälineeseen sovellettava, mitä kuluttajan turvaamisesta ala-arvoisten tuotteiden myynniltä ja siitä johtuvilta taloudellisilta tappioilta, *sekä tupakkajäljitelmään muutoinkin, mitä elintarvikkeista säädetään*; sekä

Ehdotus

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *tupakkajäljitelmällä* muodoltaan tupakatuotetta tai tupakointivälineitä läheisesti muistuttavaa, tupakkaa tai sen vastiketta sisältämätöntä tuotetta;

3 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on:

2) *tupakan vastikkeeseen*, tupakkatuotteeseen, tupakointivälineeseen ja *tupakkajäljitelmään* sovellettava, mitä kuluttajan turvaamisesta ala-arvoisten tuotteiden myynniltä ja siitä johtuvilta taloudellisilta tappioilta säädetään; sekä

6 §

Savukkeen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle elinkeinotoiminnassa myytävänä olevien savukkeiden terva- ja

Savukkeen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa ilmoittaa *sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle* elinkeinotoiminnassa myytävinä olevien sa-

Voimassa oleva laki

nikotiinipitoisuudet.

Asetuksella säädetään tarkemmin 3 momentissa säädetyn ilmoituksen tekemisestä sekä niistä menetelmistä, joilla savukkeen tervan ja nikotiinin määrät tulee mitata.

7 §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahan tuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista vähittäismyyntipakkauksiin tehtävistä merkinnöistä.

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen tulevista valmisteveroa koskevista merkinnöistä on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, että myös tupakointivälineen myynnissä tai muussa luovutuksessa on soveltuvin osin noudatettava mitä tupakkatuotteesta on edellä tässä pykälässä säädetty.

Tämän sekä 5 ja 6 §:n säännökset eivät koske maastavietävää tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä eivätkä tullilain (271/39) [90 §:n 21 kohdan] nojalla maahantuotujen tahi sanotun lain [65 §:ssä] tarkoitettusta muonitusvarastosta tai [65a §:ssä] tarkoitettussa verottomasta myymälästä tapahtuvaa tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden myyntiä ja luovutusta.

Ehdotus

vukkeiden terva- ja nikotiinipitoisuudet.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset 3 momentissa säädetyn ilmoituksen tekemisestä sekä niistä menetelmistä, joilla savukkeen tervan ja nikotiinin määrät tulee mitata.

7 §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahan tuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista *sekä savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan ja nikotiinin määrät* siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista vähittäismyyntipakkauksiin tehtävistä merkinnöistä.

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen tulevista *valmisteverotukseen liittyvistä* merkinnöistä on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, että myös tupakointivälineen myynnissä tai muussa luovutuksessa on soveltuvin osin noudatettava mitä tupakkatuotteesta edellä tässä pykälässä säädetään.

Tämän sekä 5 ja 6 §:n säännökset eivät koske maastavietävää tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä eivätkä *tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden myyntiä ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevassa vesi- tai ilma-aluksessa myytäviksi taikka niiden myyntiä tällaisessa aluksessa tai lentoasemalla sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä.*

10 §

Tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan tulee kustannuksellaan laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jolla estetään tupakkatuotteen tai tupakointivälineen luovuttaminen kahdeksatoista vuotta nuoremmalle henkilölle.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a §

Suussa käytettävää tupakkaa ei saa elinkeinoiminnassa maahantuoda, myydä tai muutoin luovuttaa.

Tullihuutokaupalla ei saa myydä tupakka- tuotteita.

13 §

Mitä 12 §:n 2 tai 5 kohdassa säädetään tupakoinnin kieltämisestä julkisissa tiloissa tai työyhteisössä, ei sovelleta ravintoloiden ja muiden ravitsemusliikkeiden asiakastiloihin eikä hotellien ja muiden majoitusliikkeiden asiakkaiden ravintola- ja ruokailutiloihin tai majoitushuoneisiin. Tällaisen liikkeen omistaja tai tämän edustaja voi päättää tupakoinnin kieltämisestä tai muusta rajoittamisesta näissä tiloissa sekä savuttomien asiakastilojen ja huoneiden järjestämisestä.

Edellä 12 §:n 2 ja 5 kohdassa säädetystä poiketen tupakointi voidaan sallia hotellin ja muun majoitusliikkeen asiakkaiden majoitushuoneissa sekä ravintolassa ja muussa ravitsemusliikkeessä, jonka tarjoilutila on alle 50 m². Tätä suuremmasta tarjoilutilasta voidaan varata tupakoiville enintään 50 prosenttia. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan sille alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Samassa hotelli- ja ravintolakokonaisuudessa samanaikaisesti avoinna olevat ravintolatilat katsotaan yhdeksi ravintolaksi. Tarjoilutilalla tarkoitetaan aluetta, joka on varattu tarjolla olevan ruuan tai juoman nauttimiseen.

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja valvonta *sen alaiselle* sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siten kuin kunnalle kuuluvien kansanterveystyön toimeenpanoon liittyvien tehtävien hoitamisesta säädetään kansanterveyslaissa (66/72). Kansanterveyslain tarkoittama kunnan monijäseninen toimielin voi siirtää tämän lain mukaan sille kuuluvien

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu asianomaiselle ministeriölle ja valvonta sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakka- tuotteiden koostumusta ja laadunvalvontaa sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5—9 §: säännösten noudattamista.

Läninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. *Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle.*

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakoinnin kieltämisestä ja sen rajoittamisesta koskevien

Voimassa oleva laki

tehtävien hoitamisen sen alaiselle kunnan viranhaltijalle.

Tupakoinnin kieltämisestä ja sen rajoittamisesta 12 §:n 5 kohdassa ja 13 §:n 3 momentissa annettujen säännösten noudattamista työyhteisöissä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/73), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan säännösten noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

16 §

Edellä 14 §:ssä tarkoitetun viranomaisen edustajalla on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomista varten päästä kulloinkin kysymyksessä olevaan tupakkatuotteen ja tupakointivälineen valmistus-, pakkaus-, varastointi- ja myyntipaikkaan. Mainitulla viranomaisella ja tulliviranomaisella on oikeus saada valmistajalta ja maahantuojalta tutkimuksia varten tupakasta, tupakan vastikkeesta, tupakkatuotteesta ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä.

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteen varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, tupakkatuotteen ja -jäljitelmän sekä tupakointivälineen mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan epäkohtia taikka säännösten tai määräysten vastaista toimintaa, kunnan tulee antaa asianmukaiset ohjeet epäkohtien poistamiseksi taikka säännösten tai määräysten vastaisen toiminnan lopettamiseksi sekä asetettava määräaika, jonka kuluessa näin on meneteltävä.

Jollei korjausta ole tapahtunut asetetussa määräajassa taikka jos ohjeissa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai jos se on uudistettu asetetun määräajan jälkeen, kunnan on ilmoitettava asiasta:

Ehdotus

12 §:n 5 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisöissä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitetun maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

16 §

(kumotaan)

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, sitä koskevaa omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmien mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten tai määräysten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten tai määräysten vastainen toiminta sekä asettaa määräaika, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava.

Jollei korjausta ole tapahtunut asetetussa määräajassa taikka jos kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai jos se on uudistettu asetetun määräajan jälkeen, kunnan on ilmoitettava asiasta:

1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10 tai 11 §:n, 12 §:n 1—4 kohdan taikka 13

Voimassa oleva laki

1) viralliselle syyttäjälle, mikäli kysymys on 10 tai 11 §:n, 12 §:n 1—4 kohdan tai 13 §:n 1 momentin säännösten vastaisesta menettelystä; sekä

2) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, kun kysymys on 5—7 §:n säännösten vastaisen tupakkatuotteen tai tupakointivälineen elinkeinotoiminnassa tapahtuvasta myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka muusta näiden säännösten vastaisesta menettelystä tai kun kysymys on 8 ja 9 §:n säännöksissä kielletystä mainonta- ja myyninedistämistoimesta.

20 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi 18 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 §:ssä säädetyistä kielloista päättäessään velvoittaa kiellon saaneen suorittamaan asetetussa määräajassa ja *sosiaali- ja terveydenhuollon* tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla oikaisutoimen, jos sitä säännösten vastaisesta menettelystä aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi tehostaa tämän lain säännösten perusteella antamaansa kieltoa tai määräystä ja kunta *antamiaan ohjeita* uhkasakolla tai uhalla, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Tämän lain säännösten perusteella asetettuun uhkasakkoon ja teettämisuhkaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaisissa (1113/90) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Ehdotus

§:n 1 tai 2 momentin säännösten vastaisesta menettelystä; sekä

2) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, kun kysymys on 5—7 §:n säännösten vastaisen tupakkatuotteen tai tupakointivälineen elinkeinotoiminnassa tapahtuvasta myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka muusta näiden säännösten vastaisesta menettelystä tai kun kysymys on 8 ja 9 §:n säännöksissä kielletystä mainonta- ja myyninedistämistoimesta.

20 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi 18 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 §:ssä säädetyistä kielloista päättäessään velvoittaa kiellon saaneen suorittamaan asetetussa määräajassa ja tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla oikaisutoimen, jos sitä säännösten vastaisesta menettelystä aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tai kunta voi tehostaa tämän lain säännösten perusteella antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Tämän lain säännösten perusteella asetettuun uhkasakkoon ja teettämisuhkaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

21 §

Kunnan tai sen 14 §:n 2 momentissa säädetyin viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettua asiassa ohjeiden noudattamisen tehosteeksi asettamaan uhkasakkoa tai teettämisuhkaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuhka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Asianosainen sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut voi saattaa asian edelleen markkinatuomioistui-

Kunnan tai sen 14 §:n 4 momentissa säädetyin viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettua asiassa *kiellon* noudattamisen tehosteeksi asettamaan uhkasakkoa tai teettämisuhkaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuhka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut asianosainen voi saattaa asian edelleen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi siten kuin

Voimassa oleva laki

men käsiteltäväksi siten kuin tästä säädetään 3 momentissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen 5 ja 6 §:n sekä kunnan 10—12 §:n tai 13 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisuhan määrää täytöntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta lääninoikeus.

7 luku

Tutkimus, seuranta ja valistus

23 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tulee
1) huolehtia valtakunnallisesta valitustoiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi;

24 §

Paikallisesta tupakoinnin vähentämistä koskevasta valitustoiminnasta huolehtivat terveyslautakunta sekä raittiuslautakunta.

Terveyslautakunnan ja raittiuslautakunnan tulee huolehtia siitä, että 23 §:ssä tarkoitettua aineistoa on tarpeellisessa määrin niiden toiminta-alueen kansalaisjärjestöjen ja oppilaitosten sekä muidenkin aineistoa tarvitsevien saatavissa.

27 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa käytetään tupakoinnin ehkäisytyöhön, terveyskasvatukseen sekä 7 luvussa tarkoitettuun ja terveyskasvatusta tukevaan tutkimus-, seuranta- ja valitustoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Ehdotus

tästä säädetään 3 momentissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen 5 ja 6 §:n sekä kunnan 10, 11 ja 12 §:n tai 13 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisuhan määrää täytöntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta lääninoikeus.

7 luku

Tutkimus, seuranta ja toiminta tupakoinnin vähentämiseksi

23 §

Asianomaisen ministeriön ja sen alaisen lääninhallituksen tulee

1) huolehtia valtakunnallisesta ja alueellisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi;

24 §

Kunta huolehtii paikallisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että 23 §:ssä tarkoitettua aineistoa on tarpeellisessa määrin sen toiminta-alueen kansalaisjärjestöjen ja oppilaitosten sekä muidenkin aineistoa tarvitsevien saatavissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa käytetään tupakoinnin ehkäisytyöhön, terveyskasvatukseen sekä 7 luvussa tarkoitettuun ja terveyskasvatusta tukevaan tutkimukseen, seurantaan ja toimintaan tupakoinnin vähentämiseksi asianomaisen ministeriön vuosittain vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti. *Käyttösuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa voidaan käyttää hyväksi asianomaisen hallinnonalan viranomaisia ja laitoksia sekä muuta alan asiantuntemusta.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

9 luku

Tietojen saanti ja salassapito**Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus sekä virka-apu**

28 §

Tupakkatuotteen ja -jäljitelmän sekä tupakointivälineen valmistajan, maahantuojan ja myyjän tulee pyydettyä korvauksetta antaa 14 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille sellaisia tietoja ja selvityksiä, jotka ovat tarpeen 22 ja 23 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi sekä myynnin ja muun luovutuksen lainmukaisuuden selvittämiseksi.

Jollei 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ja selvityksiä anneta määrätyn ajan kuluessa, sosiaali- ja terveysministeriö voi velvoittaa antamaan tiedot ja selvitykset sakon uhalla.

Uhkasakon tuomitsee yleinen tuomioistuin sosiaali- ja terveysministeriön vaatimuksesta.

28 §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten oikeus

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-, varastointi- ja myyntipaikan tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan vastikkeista, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä; sekä

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta asetetussa määräajassa, 14 §:ssä tarkoitettu viranomaislainen voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla.

Uhkasakon tuomitsee yleinen tuomioistuin 14 §:ssä tarkoitettujen viranomaislainen vaatimuksesta.

30 a §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

31 §

Joka kunnan antamien ohjeiden tai kiellon vastaisesti edelleen elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa 5 §:n, 6 §:n 2 tai 3 momentin tai 7 §:n 1 ja 2 momentin säännösten vastaista tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä, on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä* sakkoon.

Joka elinkeinotoiminnassa toistuvasti vastoin kunnan antamia ohjeita luovuttaa tupakkatuotteen tai tupakointivälineen kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle henkilölle tai rik-

Joka 10 a §:n vastaisesti elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa taikka sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai kunnan antaman kiellon vastaisesti edelleen elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä 6 §:n 2 tai 3 momentin taikka 7 §:n 1 ja 2 momentin säännösten vastaisesti, on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä* sakkoon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

koo 11 §:n säännöksiä, on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta sakkoon*.

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1—3 momentissa säädetystä teosta vain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ilmoituksesta ja 4 momentissa säädetystä teosta vain kunnan ilmoituksesta.

Joka elinkeinotoiminnassa toistuvasti vastoin kunnan antamaa *kieltoa rikkoo 10 tai 11 §:n säännöksiä, on tuomittava tupakan myyntirikkomuksesta sakkoon*.

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1-3 momentissa säädetystä teosta, *lukuun ottamatta suussa käytettävän tupakan myyntiä tai muuta luovutusta elinkeinotoiminnassa, vain sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ilmoituksesta ja 4 momentissa säädetystä teosta vain kunnan ilmoituksesta*.

32 §

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1 momentissa tarkoitettusta teosta vain yleisen kulkuneuvon, asianomaisen sisätilan ja ulkoalueen haltijan, yleisen tilaisuuden järjestäjän tai näiden edustajan ilmoituksesta sekä 2 momentissa tarkoitettusta teosta vain kunnan ilmoituksesta.

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1 momentissa tarkoitettusta teosta vain yleisen kulkuneuvon, asianomaisen sisätilan ja ulkoalueen haltijan, yleisen tilaisuuden järjestäjän tai näiden edustajan *taikka poliisin* ilmoituksesta sekä 2 momentissa tarkoitettusta teosta vain kunnan ilmoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1999.

Sen estämättä, mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen tarjoilutilojen varaamisesta tupakoiville, voidaan tarjoilutilasta varata tupakoiville enintään 70 prosenttia ja pinta-alaltaan alle 100 m²:n tarjoilutila kokonaan 1 päivään heinäkuuta 2001.

Jos tämän lain voimaan tullessa käytössä olevassa ravintolassa ja muussa ravitsemisliikkeessä toteutetut yksinkertaiset rakenteelliset ja ilmanvaihtoon liittyvät toimet eivät riittävästi estä tupakansavun kulkeutumista alueelle, jolla tupakointi on kielletty, voidaan tarpeellisia, merkittäviä kustannuksia aiheuttavia rakenteellisia ja ilmanvaihtoa parantavia muutoksia toteuttaa 13 §:n 2 momentin estämättä 1 päivään heinäkuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.